

Nový zákon k EMAS o environmentálnom manažérstve a audite

Schéma EMAS – „Eco-Management and Audit Scheme“ je jedným z nástrojov Európskej únie v oblasti environmentálnej politiky. Je založená na princípe dobrovoľnosti a začleniť sa do nej môže na základe vlastného slobodného rozhodnutia každá organizácia, ktorá chce zlepšiť svoje environmentálne správanie splnením stanovených požiadaviek. Environmentálne manažérstvo a audit znamená systematický prístup k ochrane životného prostredia a integrovanie princípov tejto schémy do všetkých činností organizácie vytvorením, zavedením a udržiavaním systému riadenia, zohľadňujúceho environmentálne riziká súvisiace s poskytovaním výrobkov a služieb, ako aj lokalizáciu miest organizácie s cieľom neustáleho zlepšovania svojho environmentálneho správania.

História EMAS

EMAS bol zavedený nariadením EHS č. 1836/1993 o dobrovoľnej účasti priemyselných organizácií v systéme environmentálneho manažmentu a auditu – EMAS I. V roku 2001 bolo toto nariadenie novelizované a nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 761/2001 – EMAS II, ktoré zrušilo pôvodné nariadenie z roku 1993. V roku 2008, v rámci schváleného Akčného plánu pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku Európskou komisiou, vzrástla požiadavka v oblasti hospodárnejšej výroby revidovať nariadenie EMAS II. Následne v roku 2009 Európsky parlament a Rada prijali nové nariadenie pod číslom 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit – EMAS III s účinnosťou od 11. januára 2011.

EMAS III

Nové nariadenie Európskeho parlamentu a Rady obsahuje komplexnejšiu a podrobnejšiu úpravu postupov, týkajúcich sa zápisu organizácií do registra organizácií začlenených do schémy EMAS, vrátane registrácie, jej predĺženia, pozastavenia alebo vymazania z registra EMAS. Ďalej konkretizuje požiadavky na činnosť environmentálneho overovateľa vo väzbe na akreditáciu a dozor nad výkonom jeho činností. Posledná revízia EMAS prináša niekoľko ďalších prvkov, zlepšujúcich použiteľnosť a dôveryhodnosť tejto schémy, ako sú:

- podpora účasti organizácií so sídlom v rámci i mimo Európskej únie (čl. 3),
- určenie špecifických podmienok pre malé organizácie (čl. 7),
- riešenie závažných zmien (čl. 8),
- posilnenie podpory na účasť a zapojenie zamestnancov (príloha II.B.4),
- posilnenie mechanizmov na zabezpečenie dodržiavania uplatniteľných právnych požiadaviek týkajúcich sa životného prostredia (čl. 4.4, čl. 32, príloha IV.B. g),
- nové prvky v environmentálnom vyhlásení: hlavné a špecifické odvetvové ukazovatele environmentálneho správania (príloha IV.C a čl. 46),
- zjednodušenie loga EMAS (čl. 10),
- podpora účasti v EMAS pre zoskupenia organizácií (klastre) a prístup založený na postupnosti implementácie (čl. 37),
- uznanie ostatných systémov environmentálneho manažérstva (čl. 45),
- definovanie kritérií na posúdenie charakteru významných environmentálnych aspektov (príloha I.2),
- posilnenie identifikácie nepriamych environmentálnych aspektov pre nepriemyselné organizácie (príloha I.2 b).

Prínos nariadenia sa očakáva najmä v oblasti priemyselnej politiky v súvislosti s optimalizáciou výrobných procesov, s cieľom znížiť vplyvy na životné prostredie a efektívne využívať prírodné zdroje s prepojením na zmeny v modeloch spotreby a výroby, v súlade s trvalo udržateľným rastom.

Implementácia EMAS v podmienkach SR

V rámci aproximačného procesu sa v podmienkach Slovenskej republiky zabezpečila implementácia nariadenia EMAS II zákonom NR SR č. 468/2002 Z. z. o systéme environmentálne orientovaného manažérstva a auditu a vyhláškou MŽP SR č. 90/2004 Z. z. Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie bol tento zákon v roku 2005 novelizovaný zákonom NR SR č. 491/2005 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ku ktorému MŽP SR vydalo vykonávaciu vyhlášku č. 606/2005 Z. z.

V súlade s novými prvkami a požiadavkami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 (ďalej len nariadenie) vyplynula potreba na zmenu u nás platného zákona č. 491/2005 Z. z., a preto sa v priebehu roka 2012 pripravoval

návrh nového zákona o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa zákon č. 491/2005 aj jeho vykonávacía vyhláška rušia. Návrhom nového zákona sa zásadne mení inštitucionálny rámec na efektívnu implementáciu EMAS III v podmienkach Slovenskej republiky a ďalšie vnútroštátne implementačné opatrenia, ktoré vyžaduje nariadenie vo svojich viacerých ustanoveniach. Zákon ustanovuje podmienky registrácie organizácií v schéme, pôsobnosť orgánov štátnej správy na úseku environmentálneho manažérstva a auditu určením orgánov presadzovania práva a zodpovednosť za neoprávnené používanie loga EMAS. Jeho účinnosť sa predpokladá od 1. decembra 2012.

Foto: Jozef Klinda

Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci so SAŽP zorganizovali v Bratislave 3. októbra 2012 odborný seminár o EMAS

Povinnosti SAŽP

Návrhom nového zákona v súlade s požiadavkou článku 11 uvedeného nariadenia poveruje Ministerstvo životného prostredia SR funkciou „príslušného orgánu“ Slovenskú agentúru životného prostredia (SAŽP), ktorá tvorí odborné zázemie pre MŽP SR v oblasti dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky. Povinnosti poverenej organizácie vyplývajú priamo z požiadaviek kapitoly IV. nariadenia a sčasti sú tieto povinnosti definované v kapitolách II., III. a VII. tohto nariadenia vo väzbe na zápis organizácií do registra, povinnosti organizácií zapísaných v registri a pravidlá týkajúce sa členských štátov. Návrhom zákona sa upravuje aj spôsob a systém výberu poplatkov EMAS, ktoré sa vypúšťajú zo zákona NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a stanú sa príjmom príslušného orgánu. V kontexte navrhovaného zákona má zákonom poverená organizácia právo znížiť poplatky v prípade združenej registrácie (jednej registrácie všetkých alebo niekoľkých miest organizácie lokalizovaných v jednom alebo viacerých členských štátoch alebo v tretích krajinách) o jednu tretinu výšky poplatku. Zároveň od poplatkov EMAS sú pripravovaným zákonom oslobodené malé organizácie miestnych orgánov, spravujúce menej ako 10 000 obyvateľov a verejné orgány, ktoré zamestnávajú menej ako 250 zamestnancov.

Ďalšou z nových požiadaviek tohto nariadenia, ktorá v zmysle návrhu zákona je zahrnutá do kompetencií príslušného orgánu, je pomoc organizáciám v súvislosti s dodržiavaním súladu s právnymi požiadavkami týkajúcimi sa životného prostredia a to poskytovaním informácií organizáciám o uplatniteľných právnych požiadavkách v oblasti životného prostredia. Povinnosť SAŽP ako príslušnému orgánu, viesť a aktualizovať národný register EMAS a oznamovať zmeny Európskej komisii, zostáva zachovaná v súlade s poverením MŽP SR na výkon niektorých činností podľa písm. d) § 15 zákona č. 491/2005 Z. z.

